

Результати фокус-групи щодо оцінки якості освітніх програм першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (доктора філософії) освітніх ступенів спеціальності 081 «Право»

Дата проведення: 18 квітня 2019 р. Місце проведення: 322 ауд. ГК СНУ ім. В.Даля

Тривалість – 2 години

УЧАСНИКИ:

1. Представники проектної групи: Арсентьєва О.С., Капліна Г.А., Котова Л.В.
2. Респонденти: студенти ОР Бакалавр 081 «Право»: Кунченко Д.В., Грошевий М.О., Стельмах П.Ю., Левіна Д.А., Гребенюк А.С., Ахмедова В.О., Нікітіна О.В.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ФОКУС-ГРУПИ

Мета – обговорення нових норм та дослідження думки щодо реалізації програмних результатів навчання за ОП ОС Бакалавра спеціальності 081 «Право» з метою врахування інтересів та пропозицій зацікавлених сторін (стейкхолдерів) шляхом їх впровадження при перегляді ОП у формі оновлення.

Завдання:

1. Обговорення пропозицій щодо необхідних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок у сфері права, які мають бути зазначені та набуті студентами у процесі реалізації освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», що дозволить підготувати кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців у сфері права, здатних успішно виконувати професійні обов'язки за обраною спеціальністю та проводити правничу діяльність?
2. З'ясування та конкретизування переліку навчальних дисциплін, курсових проектів (робіт), практик, які входять до переліку компонент освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» та є необхідними. Визначення логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми ?
3. Визначення необхідності роботи юридичної клініки та конкретизація її діяльності задля посилення в освітніх програмах спеціальності 081 «Право» практичної складової, проходження практичної підготовки.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОЦЕДУРА ЗБОРУ ДАНИХ

Форма дослідження – робота фокус-групи (представників цільової аудиторії) шляхом інтерв'ювання та обговорення з фіксацією відповідей, систематизація й обробка письмових пропозицій (після фокус-групи за наявності).

Збір даних проводився шляхом фіксації усних відповідей (в процесі обговорення), підрахунку голосів (відкрите голосування) і супутнього запису пояснень учасників при відповідях на запитання, що ставилися модератором фокус-групи, а також систематизація й обробка письмових пропозицій.

Перед початком дослідження всі учасники були ознайомлені з документами, які розміщені на сайті СНУ ім. В. Даля та з правилами роботи фокус-групи:

- участь в обговоренні всіх учасників/учасниць;
- конфіденційність отриманої інформації (виключно для потреб дослідження в узагальненому вигляді);
- щирість відповідей;
- відсутність оцінювання;
- висловлювання власної думки, навіть якщо вона суперечить думкам більшості учасників/учасниць фокус-групи;
- повага до думки інших, толерантне ставлення один до одного;
- чіткість та організованість.

Склад фокус-групи був кількісно оптимальним (одна група 7 осіб) для отримання достатньої кількості думок та можливості висловити власну думку.

Склад групи формувалася з урахуванням рекомендацій Центру гендерної культури освіти при СНУ ім. В. Даля щодо паритетної участі жінок та чоловіків у дослідженні.

ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Запрошення респондентів для роботи у фокус-групі.
2. Технічна підготовка дослідження (розробка питань, підготовка презентації, підбір приміщення).
3. Проведення фокус-групи.
4. Фіксація та обробка, систематизація усних та письмових анонімних відповідей, підготовка аналітичного звіту.

Результати фокус-групи:

Узагальнені відповіді респондентів на перше та друге питання:

1. Серед загальних компетентностей в ОП зазначена здатність спілкуватися іноземною мовою, що на думку 7 респондентів є необхідною, з огляду на те, що англійська зазначається мовою міжнародного академічного спілкування.

Однак, 6 респондентів з 7 звертають увагу на необхідність професійного спрямування при вивченні іноземної мови. На їх думку, серед загальних правничих компетентностей, якими має оволодіти правник на першому рівні вищої освіти, зокрема, є знання державної мови та однієї з офіційних мов Ради

Європи на рівні, що забезпечує можливість як усного, так і письмового їх застосування у тому числі у професійній сфері; вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати тощо.

2. Також 6 респондентів з 7 вказують на необхідність вивчення дисципліни «Латинська мова», що дозволить удосконалити формування мовних компетентностей правника та забезпечить можливість як усного, так і письмового застосування латині у професійній сфері, більш грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції.

3. Серед загальних правничих компетентностей, якими має оволодіти бакалавр права, зокрема, є здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, до аналізу і синтезу. 7 респондентів з 7 вважають за потрібне вивчення дисципліни «Основи логічного мислення».

4. 5 респондентів з 7 вказують на необхідність вивчення бакалаврами професійно-спрямованої дисципліни «Професійна психологія та етика» або «Етика та психологія професійної діяльності юриста (правника)» з метою формування у здобувача вищої освіти спеціальності 081 «Право» здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), здатність зберігати та примножувати моральні цінності тощо.

5. Також усі 7 респондентів вказують, що для бакалаврів права є необхідним вивчення дисципліни «Комп'ютерні інформаційні технології», оскільки формування навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій передбачено Стандартом вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затв. Наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1379).

6. Усі 7 респондентів вважають, що компоненти освітньої програми мають логічну послідовність при їх вивченні.

Усі респонденти, у цілому вважають, що перелік компонент освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» є необхідним та достатнім, має логічну послідовність, й дозволяє здобути теоретичні й практичні знання, уміння та навички, які є необхідними юристу бакалавру.

Узагальнені відповіді респондентів на третє питання:

1. Усі 7 респондентів вважають за необхідне суттєве посилення в освітніх програмах спеціальності 081 «Право» практичної складової, особливо через поєднання навчання здобувачів вищої юридичної освіти з діяльністю у Юридичній клініці «PRO BONO», яка діє на юридичному факультеті СНУ ім. В. Даля, що дозволяє студентам проходити практичну підготовку, придбати навички юридичного консультування тощо.

2. Також п'ять з семи респондентів вказують на необхідність включення до ОП вибіркової дисципліни «Основи юридичної клінічної практики».

3. На думку 6 респондентів з 7 необхідним є вивчення курсу господарського права і господарського процесу, це важлива дисципліна для майбутнього юриста, який планує працювати на підприємствах / організаціях.

Ці ж респонденти вказують на необхідність вивчення вибіркових дисциплін, на кшталт корпоративного права, банківського права та правового регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання, що дозволить розвинути компетентності так званого «юриста-господарника»: розвинути знання щодо природи корпоративних прав (майнових та немайнових) та навички застосування правових норм, нормативних визначень Господарського кодексу України, Податкового кодексу України, Закону України «Про акціонерні товариства» та ін., з'ясувати особливості правового регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання, деталізувати уявлення про фінанси суб'єктів господарювання тощо.

4. Важливим є також вивчення курсу складання процесуальних документів, 6 респондентів з 7 вказують на важливість зв'язку між дисциплінами. Так опанування природи, сутності та змісту процесуальних документів починається ще в рамках інших курсів, зокрема цивільного процесуального права, кримінального процесуального права, у період проходження виробничої практики, при проведенні консультування в ЮК «PRO BONO» дозволяють в рамках цього практичного курсу зупинитися саме на складанні документів та на формуванні та удосконаленні цих вмій.

5. Усі респонденти вказують на позитивний досвід залучення для викладання дисциплін лекторів-практиків (Шульженко О.В., Скупінський О.В., Коваленко Д.С. тощо) та на важливість практичної спрямованості курсів. На думку усіх респондентів необхідним є пооява вибірових курсів, зокрема, щодо судової практики ЄСПЛ, практики застосування Європейської конвенції з прав людини та рішень ЄСПЛ.

6. Чотири респонденти з семі вважають позитивним для придбання практичних професійних навичок досвід проходження виробничої практики та стажування у Головному територіальному управлінні юстиції у Луганській області (в рамках дії Меморандумів про співпрацю між юридичним факультетом та ГТУЮ у Луганській області). Саме ці респонденти вказують на власний позитивний досвід проходження практики та стажування у різних відділах Головного територіального управління юстиції у Луганській області (Гребенюк, Нікітіна, Левіна, Ахмедова).

7. 4 з 7 респондентів вважають за необхідне проводити на факультеті серію тренінгів / лекцій на актуальну тематику для юристів, зокрема, про те, як взаємодіяти з органами державної влади, комунальними підприємствами, як захищати свої права: «куди йти, що робити, що писати». Залучати для їх проведення юристів-практиків.

8. Усі респонденти вказують на необхідність проведення занять - симуляторів судового засідання в рамках адміністративного, кримінального та/або цивільного процесів (гра-імітація, судовий процес). Така гра є одним з найважливіших та водночас найефективнішим методом інтерактивного навчання, під час якого студенти відпрацьовують поведінкові навички майбутнього судді, адвоката та прокурора у судовому засіданні.